

Näringsutskottets yttrande 2019/20:NU5y

Den europeiska gröna given

Till miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 3 mars 2020 att ge näringsutskottet tillfälle att yttra sig över EU-kommissionens meddelande Den europeiska gröna given (COM(2019) 640). Näringsutskottet beslutade den 5 mars 2020 att yttra sig över meddelandet.

Näringsutskottet begränsar sitt yttrande till de delar av meddelandet som rör utskottets beredningsområde och framhåller bl.a. att EU behöver en energipolitik som driver utvecklingen mot ett mer klimatsmart samhälle. Utskottet understryker även vikten av att de enskilda medlemsstaterna även i fortsättningen får bestämma villkoren för utnyttjandet av sina energikällor, göra sina egna val mellan olika energikällor och råda över den egna energiförsörjningens allmänna struktur.

I yttrandet finns en avvikande mening (M, SD, KD, L).

Utskottets överväganden

Den europeiska gröna given

Bakgrund

Den 11 december 2019 presenterade Europeiska kommissionen meddelandet om den europeiska gröna given. Syftet med den gröna given är enligt meddelandet att ställa om EU:s politik till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi med nettonollutsläpp 2050 och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från resursförbrukningen. Den ska också skydda, bevara och förbättra EU:s naturkapital och skydda allmänhetens hälsa och välbefinnande från miljörelaterade risker och effekter. Meddelandet är en första färdplan för de centrala politiska strategier och åtgärder som krävs för att den europeiska gröna given ska bli verklighet. En rad lagstiftningsförslag och strategier kommer inom ramen för den gröna given att följa de närmaste åren.

Regeringskansliet har upprättat faktagruppnotan 2019/20:FPM13 Meddelande om en europeisk grön giv med anledning av EU-kommissionens meddelande. I faktagruppnotan redovisas bl.a. regeringens preliminära ståndpunkt och det anförts att regeringen avser att återkomma till riksdagen om enskilda initiativ när de har presenterats.

I det följande yttrar sig näringsutskottet över de delar av EU-kommissionens meddelande som rör utskottets beredningsområde. Det handlar om frågor som bl.a. rör energi, näringslivets konkurrenskraft och handel.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under rubrikerna

- EU:s energiomställning
- Övrigt om den gröna given.

EU:s energiomställning

Utskottet kan konstatera att EU-kommissionen har en ökad ambition att hitta lösningar på långsiktiga utmaningar inom miljö- och energiområdena. I meddelandet anges att det inom de närmaste åren eventuellt kan bli aktuellt med en översyn av vissa av de rättsakter som formar EU:s energipolitik, vilket utskottet välkomnar. EU behöver enligt utskottets uppfattning en energipolitik som driver utvecklingen mot ett mer klimatsmart samhälle. En del i en sådan politik bör vara att kostnaden för utsläpp från fossila bränslen bör öka och utgöra incitament för t.ex. energieffektivisering och omställning av värme-sektorn. EU-kommissionen bör även ta fram lösningar för att EU på sikt helt

ska kunna fasa ut fossila bränslen, vilket bör innefatta att subventionerna till fossila energislag tas bort. En utfasning av t.ex. fossil gas och olja skulle bidra till en ökad försörjningstrygghet genom diversifiering av energitillförseln. Under den kommande lagstiftningscykeln är det enligt utskottets uppfattning även nödvändigt med förslag om högre bindande mål för förnybar energi som innebär att samtliga medlemsstater tar ett ansvar för att minska sin klimatpåverkan. Utskottet vill också understryka att medlemsstaternas kollektiva ansvar för att nå målsättningarna innebär att samtliga medlemsstater ska utforma nationell politik för att nå målen. Enskilda medlemsstater ska kunna gå längre än nuvarande ambitioner, vilket dock inte ska kunna kompensera för att andra medlemsstater inte vidtar några eller tillräckliga åtgärder.

Det långsiktiga arbetet med riktade insatser för t.ex. integrering och utveckling av elmarknaden bör också fortsätta och utvecklas. Säkra elleveranser är något som behövs för att bl.a. främja elfordon inom transportsektorn och underlätta överflyttning av transporter till järnväg.

Avslutningsvis vill utskottet understryka vikten av att de kommande förslagen inom ramen för den gröna given är kostnadseffektiva, och utskottet påminner om att kostnadseffektiviteten för specifika åtgärder kan skilja sig åt mellan medlemsstater och beroende på när i tiden de genomförs.

Övrigt om den gröna given

Utskottet kan konstatera att EU-kommissionen har en ökad ambition att hitta lösningar på långsiktiga utmaningar inom miljö- och energiområdena. I meddelandet anges att det inom de närmaste åren eventuellt kan bli aktuellt med en översyn av vissa av de rättsakter som formar EU:s energipolitik. Utskottet vill detta i sammanhang understryka vikten av att de enskilda medlemsstaterna även i fortsättningen får bestämma villkoren för utnyttjandet av sina energikällor, göra sina egna val mellan olika energikällor och råda över den egna energiförsörjningens allmänna struktur.

När det gäller EU:s industripolitik är det utskottets uppfattning att den bör utformas så att den förbättrar industrins konkurrenskraft samtidigt som den bidrar till omställningen till ett klimatneutralt samhälle. En sådan politik måste tillvarata de möjligheter som en omställning till en cirkulär och biobaserad ekonomi, strukturomvandling, digitalisering samt den ökade betydelsen av tjänstefiering och regionala värdekedjor medför. Ett tydligt exempel på hur basindustrin kan ställa om är det svenska samarbetsprojektet Hybrit som syftar till att drastiskt minska stålindustrins utsläpp av koldioxid.

Utskottet kan vidare konstatera att EU-kommissionen betraktar handelspolitiken som ett viktigt verktyg för att miljö- och klimatfrågorna ska få ett brett genomslag. Utskottet delar denna uppfattning och vill mot bakgrund av det som anförs i meddelandet framhålla att handelns betydelse för genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet blir alltmer framträdande. Hållbarhetsdimensionen är en viktig utgångspunkt för nya frihandelsförhandlingar

och det är enligt utskottets uppfattning viktigt att fler djupa och breda frihandelsavtal mellan EU och tredje part ingås och att dessa tar hänsyn till miljö och hållbarhet.

Utskottet vill vidare framhålla användningen och utvecklingen av internationella standarder och överensstämmande europeiska standarder för att undvika en fragmentering i den globala handeln. Även de internationella och europeiska regelverken för bl.a. exportkrediter och annan offentlig handelsfinansiering bör utvecklas för att kunna bidra till hållbarhet och till att Parisavtalet uppfylls. Utskottet vill även peka på vikten av att EU även i fortsättningen arbetar för att underlätta handel med miljövaror och miljötjänster.

Omställningen till ett klimatneutralt och hållbart Europa måste påskyndas samtidigt som den genomförs på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt inom ramen för långsiktigt hållbara offentliga finanser. Nya åtgärder som inrättandet av Fonden för rättvis omställning bör enligt utskottets uppfattning därför finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen.

Utskottet vill avslutningsvis betona vikten av att gedigna och genomgripande konsekvensanalyser görs för de olika förslag som kommer att presenteras framöver när det gäller konsekvenserna för såväl EU som Sverige.

Stockholm den 19 mars 2020

På näringsutskottets vägnar

Helene Hellmark Knutsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Helene Hellmark Knutsson (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Per Schöldberg (C), Maria Gardfjell (MP), Lotta Finstorp (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Maria Stockhaus (M), Joar Forssell (L), Hanna Westerén (S), Teres Lindberg (S), Jessica Wetterling (V) och Charlotte Quensel (SD).

Avvikande meningar

EU:s energiomställning (M, SD, KD, L)

Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Lotta Finstorp (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Maria Stockhaus (M), Joar Forssell (L) och Charlotte Quensel (SD) anför:

Vi vill inledningsvis framhålla att det är nödvändigt att EU tar fram strategier för en sammanhållen politik för jobb, konkurrenskraft och innovation samtidigt som alla medlemsstater når nettonollutsläpp senast 2050. Vi välkomnar därför EU-kommissionens initiativ om den gröna given och ser på ett övergripande plan positivt på kommissionens ansats att miljö- och klimatfrågorna ska prioriteras. Vi vill dock framhålla att EU:s arbete för att lösa gränsöverskridande miljö- och energiproblem även bör bidra till bättre förutsättningar för tillväxt och ökat välbstånd.

Omställningen till ett samhälle som har en avsevärt lägre klimatpåverkan än dagens är beroende av en stabil och klimativänlig energiproduktion som kan möta ett ökat behov av el. I EU-kommissionens meddelande om den europeiska gröna given aviseras förslag som rör den energipolitik som framöver kommer att drivas av EU. Bland annat anges att en översyn av förnybart- och energieffektiviseringsdirektiven kan vara nödvändiga. I detta sammanhang vill vi framhålla att en viktig utgångspunkt för EU:s energipolitik bör vara att fossila energikällor på sikt ska fasas ut och ersättas med fossilfri energi. Lika väl som att en utbyggd förnybar energiproduktion är en avgörande del för att en sådan omställning ska kunna ske bör kärnkraften ingå som en basal grund för att tillhandahålla ren och stabil kraft för ett samhälle med en hög grad av elektrifiering och en mycket låg klimatpåverkan. På så sätt kan ett fossilfritt EU även vara drivande i den globala energiomställningen och bidra till såväl ökade exportmöjligheter som ett förbättrat globalt och nationellt klimatarbete.

När det vidare gäller de stöd för omställning som utarbetas inom ramen för EU:s fonder vill vi betona vikten av att stödkriterierna utformas så att de är teknikneutrala och bidrar till en så kostnadseffektiv omställning till ett fossilfritt samhälle som möjligt. Avslutningsvis vill vi även betona vikten av att nya regler som tas fram för att genomdriva den gröna given inte skapar nya onödiga pålagor och administrativa kostnader för företag. I annat fall kommer omställningen att hämma företagets konkurrenskraft och därmed minska möjligheterna för företag att vara en viktig del i densamma.